

Piraci. Ruszajmy!

Zeszyt inspiracji
do spektaklu
pt. *Piotruś Pan.*
*Chłopiec, który nie
dorośnie* w reżyserii
Andrésa Veresa.

Wprowadzenie

Odwołując się do odwagi piratów, ich energii i zamiłowania do podróży, chciałabym państwa zaprosić do Nibylandii. Zachęcam – w kontekście edukacyjnej codzienności – do stwarzania waszym uczniom i wam samym rzeczywistości, która dodaje skrzydeł. Spróbujemy spojrzeć na rozmaite sprawy z różnych perspektyw i zastanowić się wspólnie z dziećmi, czego doświadczamy wychodząc na dwór i eksplorując najbliższe nam otoczenie.

Opisane przeze mnie propozycje zajęć zakładają działania poza tradycyjną przestrzenią klasy szkolnej oraz bazują na twórczym wykorzystaniu wytycznych podstawy programowej, w której wprowadzicie wskazano, co mamy zrealizować, ale nie określono wprost, jak to wykonać, co daje nam możliwość eksperymentowania z metodami pracy. Ćwiczenia pozwalają kształtować kompetencje miękkie dzieci oraz stwarzają okazję do pogłębiania ich kreatywności i umiejętności pracy w grupie. Finałem eksploracji przestrzeni będzie tworzenie

przez uczestników opowieści z podróży. W trakcie zajęć wcielą się oni w role wielkich podróżników oraz poznają perspektywę niezwykłości tego doświadczenia (także w sferze językowej). Zaproponowane przeze mnie działania dają sposobność do zastanowienia się, kim są bohaterowie ukazani w spektaklu i jakie pytania, wyzwania przed nimi stawiają. Będą też okazją do nabycia kompetencji z obszaru geografii: kierunki geograficzne, używanie kompasu, wykorzystanie nowych technologii (np. oprogramowania Google Earth, które pozwala tworzyć mapy i poczuć, *jak to jest latać*).

W trakcie warsztatów wykorzystamy ćwiczenia z nurtu *mindfulness* i działania w przyrodzie do uruchomienia w uczestnikach ich energii, nieskrępowanego myślenia i aktywności. Zastanowimy się, co nam dorosłym dają takie doświadczenia i na ile jesteśmy gotowi na podróż z dziećmi do Nibylandii.

Zapraszam do podróży...

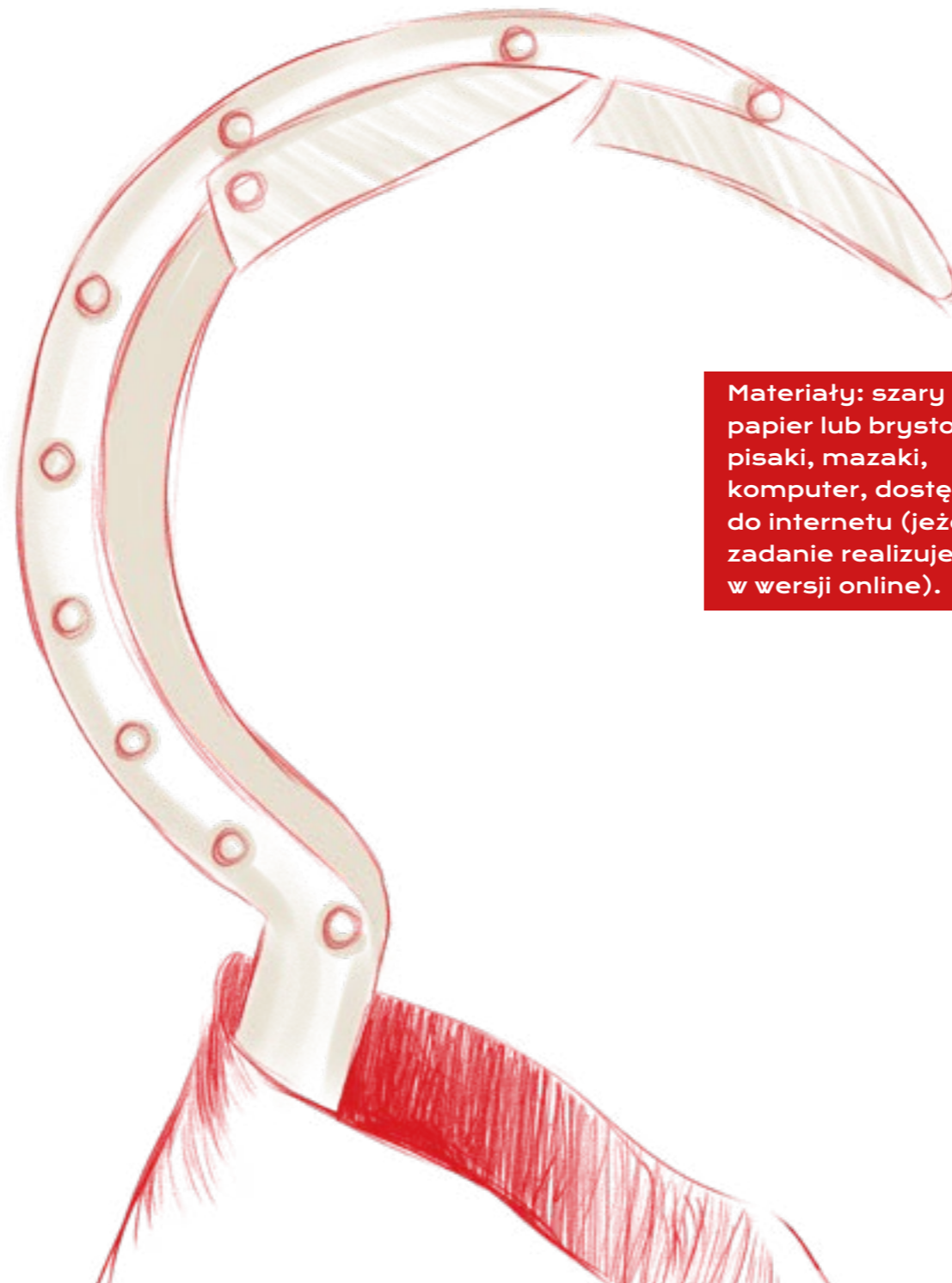
Rozgrzewka

Minimum 15 min

Powiedz dzieciom, że dzisiaj będziecie szukać Nibylandii w pobliżu waszej szkoły lub przedszkola. Usiądźcie w kręgu, porozmawiajcie chwilę o spektaklu i przypomnijcie sobie wspólnie jego treść, a następnie niech każdy uczestnik przedstawi się jako postać z przedstawienia. Zachęć uczniów, aby wybrali sobie bohatera sztuki i pomyśleli o postawie ciała lub geście, który się z nim kojarzy. Następnie na hasło *3, 2, 1 start!* niech wszystkie dzieci wstaną i pokażą jednocześnie swoją pozę lub gest, a następnie przyjrzą się pozom koleżanek i kolegów.

Po tym zadaniu usiądźcie i przedstawcie się słowami: *gdybym była (był) postacią z przedstawienia, to byłabym (byłbym)...*, *ponieważ...*

Podsumowanie: porozmawiajcie o tym, jakie postaci pojawiły się w prezentacjach. Co zaskoczyło uczestników?

Materiały: szary papier lub brystol, pisaki, mazaki, komputer, dostęp do internetu (jeżeli zadanie realizujecie w wersji online).

Mapa postaci z Nibylandii

Minimum 20 min

Wypisz wspólnie z dziećmi wszystkie ważne według nich postaci ze spektaklu lub książki. Zapiszcie ich imiona na osobnych kartkach szarego papieru lub brystolu. Rozłóż kartki w sali. Następnie porozmawiaj z uczestnikami o tym, co potrafią robić wymienione osoby, jakie ważne cechy charakteru posiadają, o jakich wartościach opowiadają (dopasuj treść do wieku i możliwości poznawczych uczniów). Zastanówcie się nad problemami, które przychodzą wam do głowy, kiedy myślicie o wybranym bohaterze. Następnie niech dzieci poruszają się swobodnie po sali i zapisują pytania, dla których inspiracją jest dana postać (na przykład: Piotruś Pan – *co mnie uskrzydla?*). Jeśli uczestnicy nie potrafią pisać, zanotuj je sama (sam) albo poproś dzieci, które już umieją to robić.

Podsumowanie: przeczytajcie wszystkie pytania i porozmawiajcie o tym, jakie tematy zostały w nich poruszone. Które wydają uczestnikom wyjątkowo ważne? Czy często mają okazję pytać?

Uważny oddech*

Minimum 15 min

Niech każdy z uczestników usiądzie w sali wygodnie, tak aby nikt nikomu nie przeszkadzał. Poproś o zamknięcie oczu. Jeśli ktoś nie zechce tego uczynić, nie naciskaj. Są dzieci, które nie lubią zamykać oczu. Zaproponuj wtedy, aby skupiły się na jakimś punkcie w sali czy za oknem. Zachęć uczniów, aby swobodnie oddychali i skoncentrowali się tylko na oddechu, nie zajmowali niczym innym. Zróbcie 5 wdechów i 5 wydechów.

Następnie rozdaj dzieciom kartki, ołówki lub długopisy i poproś, aby jeszcze raz wykonały po 5 wdechów i wydechów, malując jednak tym razem 1 kreskę przy każdym wdechu i 1 kreskę przy wydechu. Niech spróbują zrobić to tak, by to oddech w jakimś stopniu kierował ruchem ręki. Zaznacz, że nie chodzi w tym zadaniu o rysowanie konkretnych kształtów.

Kiedy dzieci skończą rysować kreski, niech kredkami lub pisakami pokolorują swoje figury barwami, które kojarzą im się z Nibylandią.

Podsumowanie: rozłóżcie wszystkie prace na podłodze i obejrzyjcie je. Spytaj dzieci, co im się podobało w tym ćwiczeniu? Jak się czuły w jego trakcie.

*ćwiczenie pochodzi z książki *Jestem tu i teraz. Projekt mindfulness*, A. Frey, A. Totton, MUZA 2015.

Materiały: kartki ksero lub z bloku, po jednej dla każdego dziecka, ołówki oraz przybory do kolorowania – kredki, pastele, pisaki.

Materiały: kompas, globus, przybory do rysowania, kartki, kostki do gry.

Ruszajmy na wyprawę!

60-90 min

Zanim wyjdziecie na dwór, pokaż uczestnikom kompas i globus. Powiedz, że ten globus to obraz Ziemi, na której mieszkamy. Możemy się na niej poruszać z każdego punktu w prawo, w lewo, w przód lub w tył. Wyjdźcie na zewnątrz. Niech każdy ustawi się w dowolnym miejscu i porusza zgodnie z instrukcjami – pokazuj kierunki: w prawo, w lewo, do przodu albo do tyłu.

Powiedz, że na Ziemi to WSCHÓD, ZACHÓD, PÓŁNOC, POŁUDNIE. Za pomocą kompasu wyznacz kierunki świata na podwórku. Spytaj uczniów, co znajduje się na północy, a co na południu? Wskaż przestrzeń, która będzie stanowiła podstawę eksploracji: podwórko, dziedziniec, teren wokół szkoły lub przedszkola, gdzie dzieci zazwyczaj wychodzą. Niech uczestnicy dobiorą się w czwórki, którymi będą przechadzali się po określonym obszarze. Rozdaj każdej z nich kartkę i ołówek. Poproś o naszkicowanie zarysu mapy wskazanej okolicy i zaznaczenie na niej:

- miejsca, w którym można się ukryć,
- miejsca do bycia razem,
- miejsca do bycia piratem,
- miejsca do medytacji, refleksji.

Kiedy już wszystkie grupy będą gotowe, wróćcie do klasy. Pozwól dzieciom dopracować swoje mapy. Rozdaj czwórkom po jednej kostce do gry – niech każdej liczbie oczek przypiszą odpowiednie polecenia (na przykład: 1 – trzy kroki do przodu i 2 przysiady). Poproś uczestników o pokazanie map i opowiedzenie o nich. Następnie niech grupy wymieniają się mapami (na każdej musi być zaznaczony punkt startowy wyprawy) oraz legendami do kostek. Zerknij na wymyślone przez dzieci instrukcje do oczek, aby nie pojawiły się w nich zadania, które byłyby nieprzyjemne lub niebezpieczne dla potencjalnego gracza.

Zaproś uczniów jeszcze raz do zwiedzania okolicy, ale z mapą innej czwórki; używajcie kostek i poruszajcie się po terenie zgodnie ze wskazówkami.

Podsumowanie: kiedy wróćcie do sali, porozmawiaj z dziećmi o tym, co nowego odkryły na podwórku? Co je zaskoczyło w tym ćwiczeniu? Dokąd udało im się dotrzeć w podczas wyprawy?

Materiały: rzutnik, komputer, dostęp do internetu.

Świat z perspektywy Piotrusia Pana

30 min

Pokaż dzieciom możliwości narzędzia Google Earth, szczególnie opcji 3D, która stwarza iluzję latania. Wyszukajcie wspólnie na mapie Europę, Polskę, Śląsk, a następnie tę przestrzeń wokół waszej szkoły, przedszkola, którą odwiedzaliście w poprzednim ćwiczeniu. Poobserwujcie świat z góry, zobaczcie jak wyglądają z tej perspektywy elementy krajobrazu, zwróć uwagę uczestników na kompas, który znajduje się na tej stronie internetowej.

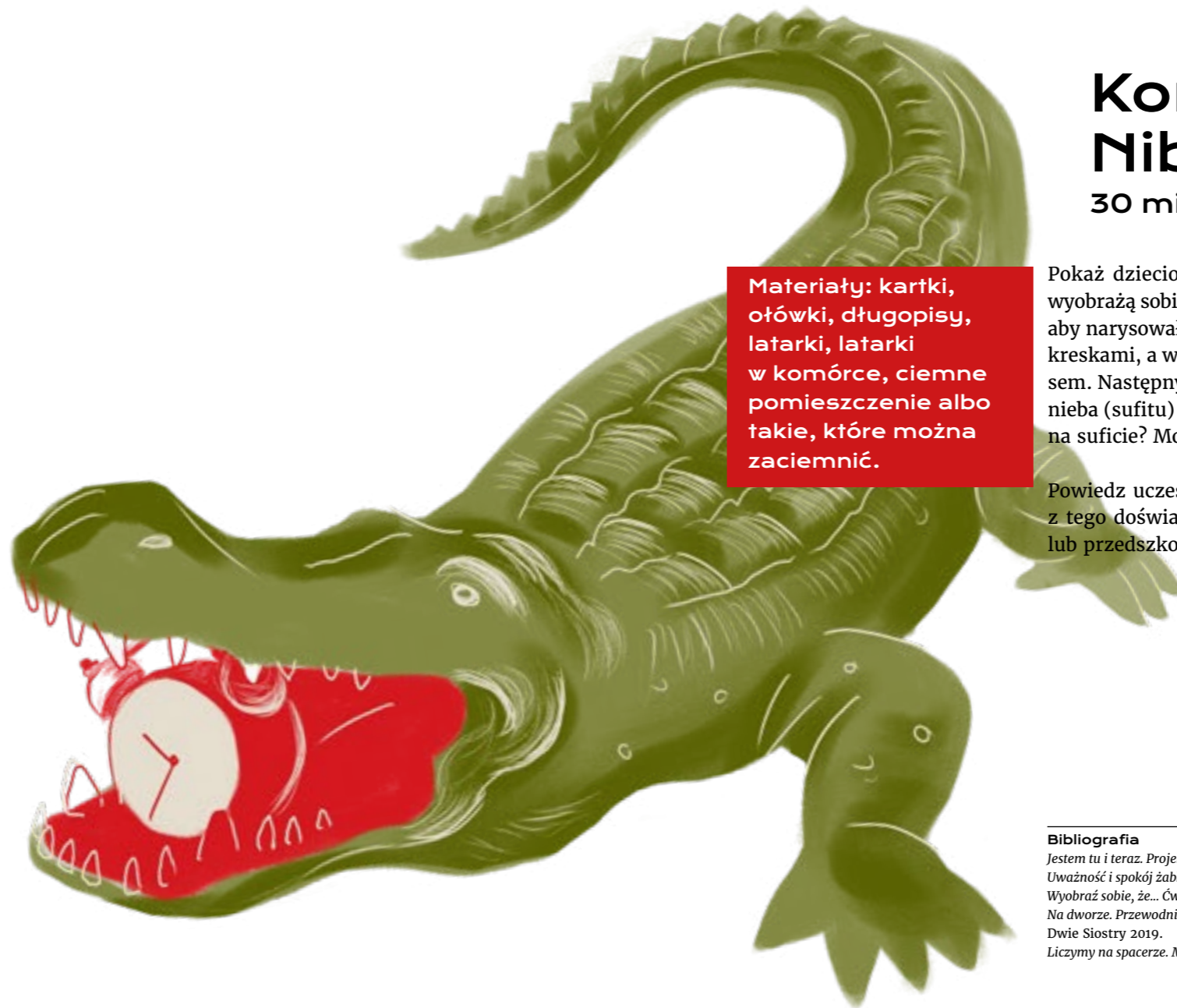
Podsumowanie: zobaczcie świat z różnej perspektywy. Co widać z góry, a co wówczas, kiedy stoicie na ziemi? Co zmienia punkt widzenia? Czy to ważne spoglądać na sprawy pod różnymi kątami?

Opowieści podróżników

60 min

Poproś uczestników, aby pomyśleli o swojej wyprawie na podwórko, jak o wielkiej podróży, na przykład na Biegun. Niech każda grupa powie w trzech słowach o skojarzeniach, które przychodzą dzieciom do głowy, gdy myślą na ten temat. Następnie niech stworzą opowieść inspirując się tymi skojarzeniami. Powiedz, żeby wzięły pod uwagę wszystkie dźwięki, które mogłyby podczas swojej wędrówki usłyszeć. Niech spróbują użyć ciała, jak body percussion: klaskania, tupania, klepania w uda, pocierania dłoni, wszelkiego rodzaju odgłosów, które możemy wydawać, i niech ułożą w ten sposób ścieżkę dźwiękową, która będzie towarzyszyła historii o wyprawie na podwórko. Powiedz, aby wcieliły się w role podróżników i opowiedziały o niezwyklej przygodzie. Zachęć uczniów do dodawania działań ruchowych, aby ożywić opowiadania. Posłuchajcie wszystkich historii i nagroźcie każdą z nich brawami.

Podsumowanie: po prezentacji grup porozmawiajcie o tym, co ważnego wydarzyło się dziś na zajęciach. Poruszcie również temat znaczenia przyrody w życiu uczestników. Na podstawie swoich opowieści niech zastanowią się, co im daje kontakt z przyrodą.

**Materiały: kartki,
ołówki, długopisy,
latarki, latarki
w komórce, ciemne
pomieszczenie albo
takie, które można
zaciemnić.**

Konstelacja Nibylandia

30 min

Pokaż dzieciom kształty różnych konstelacji. Niech w domu wyobrażą sobie, jak wyglądałaby konstelacja Nibylandia. Poproś, aby narysowały ją na kartce. Niech połączą gwiazdy konstelacji kreskami, a w gwiazdach zrobią dziurki ołówkiem lub długopisem. Następnym krokiem będzie odwrócenie kartki w kierunku nieba (sufitu) i podświetlenie jej od dołu latarką. Co pojawia się na suficie? Można poobrać rysunek.

Powiedz uczestnikom, żeby na kartce zapisali swoje wrażenia z tego doświadczenia i przynieśli swoje konstelacje do szkoły lub przedszkola.

Bibliografia

Jestem tu i teraz. Projekt mindfulness, A. Frey, A. Totton, MUZA 2015.
Uważność i spokój żabki, E. Snel, CoJaNaTo 2016 (jest kilka wersji, dostosowanych do wieku).
Wyobraź sobie, że... Ćwiczenia rozwijające twórcze myślenie uczniów, S. Bowkett, WSiP.
Na dworze. Przewodnik dla odkrywców przyrody, M. A. Peixe Dias, I. Teixeira do Rosário, Dwie Siostry 2019.
Liczmy na spacerze. Matematyka na każdą pogodę, E. Adbåge, Zakamarki 2016.

Publikacja stanowi element realizowanego przez Śląski Teatr Lalki i Aktora Ateneum projektu *EduAkcja – kontynuacja*. Jego celem było zachęcenie nauczycieli i pedagogów do prowadzenia działań twórczych towarzyszących wizycie w teatrze. Zadanie zakładało organizację warsztatów, konsultacji i konferencji oraz wydanie zeszytów metodycznych. Projekt został dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Opracowanie i koncepcja merytoryczna publikacji:
Aleksandra Drzazga

Koordynator projektu:
Anna Jadwiga Nowak

Opracowanie graficzne i ilustracje:
Katarzyna Skoczylas

ISBN: 978-83-959873-1-1

Aleksandra Drzazga

– nauczycielka j. francuskiego (ZSOT w Lublińcu). Współpracuje z działem Pedagogiki Teatru w Instytucie Teatralnym im. Z. Raszeńskiego w Warszawie, dla którego prowadzi warsztaty z zakresu pedagogiki teatru i zajmuje się tutoringiem nauczycieli i animatorów w programie Partnerzy Teatroteki Szkolnej. Autorka scenariuszy opublikowanych na portalu Teatroteka Szkolna. Prowadziła warsztaty w Bytomskim Programie Edukacji Kulturalnej POKŁADY KULTURY, gdzie pełni obecnie rolę tutora nauczycieli realizujących projekty edukacyjno-kulturalne. Od września 2019 prowadzi autorski program z zakresu edukacji teatralnej i pedagogiki teatru dla uczniów bytomskich szkół podstawowych *Teatr. Szkoła* w Bytomskim Centrum Kultury. Absolwentka filologii romańskiej (Uniwersytet Wrocławski), Reżyserii Teatru Dzieci i Młodzieży, Kursu Mistrzowskiego dla absolwentów Reżyserii Teatru Dzieci i Młodzieży (Akademia Sztuk Teatralnych im. S. Wyspiańskiego, filia we Wrocławiu) oraz podyplomowych studiów Zintegrowana Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna (Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej). Współtwórczyni programu Klasy Aktywności Twórczej (program z zakresu edukacji kulturowej funkcjonujący w publicznej szkole w Bytomiu (2003–2019) oraz prowadząca autorskie zajęcia *Wychowanie do twórczości-teatr*. Prowadziła warsztaty z zakresu edukacji kulturowej, edukacji teatralnej i pedagogiki teatru dla nauczycieli i animatorów, m.in. w ramach programu Bardzo Młoda Kultura Narodowego Centrum Kultury, Centrum Praktyk Edukacyjnych w Poznaniu, Bytomskiego Centrum Kultury, Śląskiego Teatru Lalki i Aktora Ateneum, Ośrodka Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora Cricoteka w Krakowie (2020).

PUBLIKACJA NA LICENCJI CREATIVE COMMONS: UZNANIE AUTORSTWA – NA TYCH SAMYCH WARUNKACH 3.0 POLSKA (BY-SA), (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/legalcode>)

